צו: המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

לא טעימה שפיר כיון דאחמיץ בתוך שלש מכאן ואילך ברשות לוקח ואפי' לא נתן מעות מייב ליתן ומיהו נראה דהיכא דלא טעימה בשעת לקיחה [1]דס"ל המוציא מחבירו עליו הראיה דספיקא הוא והא דתנן (לקמן דף נז:) המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו מייב באחריותו מיירי (לאחר ג' ח"ב בקנקנים לוקח כר' יוסי בר חנינא דלקמן כן פ"ה וצ"ל דמיירי הכא דידענן שהקנקן דהמוכר הוא טוב דאי לאו אמאי מייב באחריותו לימא ליה המוכר היין היה טוב והקנקן גרם לו תוך ג' להתקלקל ולא איצטי לשהויי אלא לשתותו או להריקו בכלי אחר כמו שהוא אומר לו כשהוא בקנקנים דלוקח אבל דוחק לומר דמיירי כגון שמוכר שמרו בזה הקנקן זמן גדול ואם הקנקן גרם בכר היה ממתין מקודם ויומר ממייבת לומר דהכא תוך ג' ואפי' בקנקן דלוקח דאין קנקן גורם להחמיץ תוך ג' אלא ודאי לא טעימה שפיר והתם לאחר ג' [2]ואמר ליה למקפה: **ושמואל אמר חמרא אכתפא דנברא שוואר.** פירש [ר"ש] דחמרא מזליה דגברא גריס דסגיגרא ליה כר' מייא בר יוסף דלקמן ולכך אינו ברשות מוכר ואין נראה חדא דהוה ליה למינקט האי לישנא דלקמן דחמרא מזליה דגברא גריס ועוד כי אמר לקמן ופליגא דר' מייא בר יוסף ה"ל למימר ופליגא דשמואל ועוד דאין סברא שיגרום מזלי' דגברא שימהר להחמיץ תוך ג' דלעולם אין היין מחמיץ אלא לאחר ג' ועוד הקשה ר"י דר' יוחנן קאמר לעיל ג' ימים הראשונים ודאי יין ודלמא מזליה דגברא גריס והחמיץ מיד ונראה לפרש לר"ת חמרא אכתפיה דגברא שוואר כלומר היין כיון שנשאו בכתפים נתקלקל על ידי שנענע ומיהר להחמיץ וא"ת ור' יוסי בר חנינא דאמר לקמן דבקנקנים דמוכר מצי א"ל הא ממרך והא קנקנך והיכי מצי א"ל הכי דלמא נתקלקל על ידי שנענע ולמה ישלם המוכר וי"ל דלקמן מוקי לה בדא"ל למקפה דכיון דא"ל הכי יש לו להתקיים אפי' כשמנענעו ואפילו אחר ג' א"ל דלקמן כיון שהוא לאחר ג' יותר יש לנו לתלות שנתחמץ כדרכו ממה שהנענוע גרם אבל תוך ג' יש לנו לומר שהנענוע גרם מדנימא ליה לא טעימה שפיר אבל ק"ק אמאי לא הוי ברשות מוכר דהא אדעתא דהכי זכן לוקח מייבה להוציא מפם ולטלטלו ולפי' ר"ם קשה דבשיכרא עבד עובדא כוותיה דרב והא לא קאמר שמואל אלא כיון דמזליה דגברא גרם ולא שייך אלא ביין דכתיב היין בוגד וגו': **אחד** שבר תמרים בו' מברך שהכל. לאו דוקא שבר תמרים אלא אפי' דבש תמרים מברך עליו שהכל מ"ט כדאמר בכילד מברכין (ברכות דף נח.) אמר מר בר רב אשי הלי דובשא דתמרי מברך עליו שהכל מ"ט זיעה בעלמא הוא והיוצא מן הפירות קרי זיעה ולא כמו שפי' בהלכות גדולות דהיינו דוקא התם דתרו לה במיא אבל דייב מן תמרי מברך עליו בורא פרי העץ דהא קאמר מר בר רב אשי דזיעה בעלמא הוא והיוצא מן הפירות קרי זיעה ואפי' היוצא מן הזיתים וענבים הוי זיעה בעלמא אי לא דמפיק בהעור והרוטב (חולין דף קכ:) שסופג את הארבעים על היוצא מהן ועוד דמייתי עלה בריית דתרומה דקאמר כמאן כי הא מנא דתניא דבש תמרים ויין תפוחים כו' מייב קרן וחומש דברי ר"מ ור' יהושע פוטר וטעמא י"ל דלא מישתי לעילוא כשנעשה דבש: **ואחד** שבר שעורים. דלא מישתי לעילוא דאית ליה עילוא אחרינא בפת ועוד דמי יימר דשערי עיקר דלמא מיא עיקר: **אין** הלכה כאחרים. אומר ר"ת דאותו יין שעושין מן החרגלים אפי' אית ביה טעם יין כיון דלא רמא תלתא ואתא ארבעה מברכין עליו שהכל וליכא למימר דפורלגי עדיף משל שמרים דהא אמר ברים אלו עוברין (פסחים דף מב:) ותמר לאו בר עשורי הוא והתנן המתמר ונתן מים במדה ומצא עליו כדי מדתו פטור ור' יהודה מחייב ומשני הא בדרווקי הא בפורלגי פירוש היא דפורלגי גרוע מדרווקי דהיינו של שמרים הוא משוב ובר עשורי הוא דאין לפרש מיפכא דפורלגי משוב והיא דהמתמר מיירי בדפורלגי דל"ב מאי פריך לקמן וביותר מכדי מדתו מי פליגי והתנן המתמר ומאי קושיא שאני תמר דפורלגי דחשיב אלא ודאי של שמרים חשיב ותמר ואפ"ה מברכים עליו שהכל כיון דלא רמא תלתא ואייתי אדעא כל שכן דפורלגי: **כל** חמרא דלא דארי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא. והכי אמר ברים המוציא יין (שבת דף עו: ושם) כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית וקשה דאמר בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לז. ושם) אל יחסר המזג שאם יש שם כ"ג כנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם נאו אינו יוצא אחד מהן שהולכך לצאת משמע דממזג דריש דהוי כ' מלקים מיס ואמר דהוי ג' מלקים מיס ואומר רבינו יצחק דהתם מדמה סנהדרין למזג דיין השרוי דסגי ליה בשני חלקי מיס כדאמר בהמוציא יין (שבת דף עז.) שאני יין השרוי דרפי דבשאר יינות לא מצי למימר דרביע דסנהדרין לא חזו לדיני [נפשות] דנפקא לן (סנהדרין דף נ.) מקרא דבני כ"ג ורבינו מנחם פי' דדריש אל יחסר המזג מז"ג בגימטריא כ' וקאמר אל יחסר המזג מע"ל דסנהדרין כ' אבל מ"ט יחסרו ויטמרו כ"ב ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כ"ג ומיהו בירושלמי ובפסיקתא דריש לה בהדיא ממזג דיין וי"מ דאל יחסר המזג דהיינו מזג יין הראוי לג' חלקים מיס דהיינו מזוג (מלבר) דהוי [3]כ"ג על חד תלת[4]: **וביותר** מכדי מדתו מי פליגי. פי' רבינו שמואל דלא מצי לאקשויי בכדי מדתו מי לא פליגי והא רבי יהודה מחייב דמאי לשנויי דר' יהודה אינו אומרת לענין טבל וקשה מהא דתנן בסוף פ"ק דחולין (דף כה: ושם) התמר עד שלא החמיץ אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה ואמר בגמ' מני לא רבי יהודה ולא רבנן דתנן התמר כו' ומאי קושיא נימא לעולם רבי יהודה דמעשר ואפילו לא החמיץ אומרת בעלמא הוא וי"ל דפשיטא ליה אפילו בלא החמיץ אינו אלא כי אם מחמיר עליו ר' יהודה לעשר [5] א"כ פשיטא הוא אם נחשבו יין ולא היה לו לפסול את המקוה כמו בספק מים שאובין דכשר וי"מ דלא פריך ובכדי מדתו מי לא פליגי דאין זה קושיא כל כך אי הוו רבנן ואחרים כרבנן דרבי יהודה אבל אי ביתר מכדי מדתו פטרי מאן ניעבו לא רבי יהודה ולא רבנן: הוא

ושמואל אמר. אינו חייב באחריותו אע"פ שהחמיץ בתוך חכית של מוכר משום דחמרא אגבא דגברא שוור על כתף האדם מלגו כלומר מזלו גורם מעוז של בעל היין כדנפקא לן לקמן (דף נח.) מדכתיב [6] אף כי היין בוגד והלכך פטור מוכר דא"ל מוכר לנוקח לאתא דידך קבריס (כך שמעתי מרבינו זקני בבבא מציעא (ד' קו:) וכן מצאתי בתשובות הגאונים וכן עיקר): **עובדא.** [דן דינא] כוותיה דשמואל דמוכח סתם מתני' לקמן בפרקין[7] כוותיה דשמואל: **שמרי יין.** הוא תמד שנותנין מיס ע"ג שמרים ומתמדין אותן ושותין אותן: **שהכל נהיה בדברו.** אבל לא בורא פרי העץ בשכר תמרים ולא בורא פרי האדמה ובורא מיני מזונות על שכר שעורין דלא תשיבי ולא בורא פרי הגפן בשמרי יין: **אחרים אומרים.** לשמרי יין קאי: **רמא תלתא.** כוסות מיס ואייתי נמי תלתא ולא יותר אע"פ שיש בו טעם יין דכ"ע לא פליגי ולא כלום כלומר אפי' אחרים מודו דאינו יין משום לברך עליו בורא פרי הגפן דאע"ג דאשכחן פלוגתא בשאלה הכל שותין (חולין דף כ"ה:) בין ר' יהודה ורבנן בהתמד ונתן מיס במדה ומצא כדי מדתו דרבי יהודה מחייב ולקמן [לא.] נמי מייתי לה הני מילי גבי מעשר ומשום חומרא דמעשר דאפי' ר' יהודה מודי דאין מפרישין ממנו על יין גמור אבל בגבי ברכת היין שהיא חשובה לא יברך אלא שהכל שהרי על כולן אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא (ברכות מ:) והלכך לכתחלה שפיר דמי: **אלמא עול.** במיס ואותן תלתא נפקי: **ואלגא.** חמרא: **בשיפא אלגי.** דמיא לאו כלום הוא: **ואחרים סברי אלגא.** מיס עול ותרי ואלגא מיס נפיק דאין דרך לצאת כל הנכנס אלא מן המיס נשארו והוציאו היין דפירא קפי מלעילא[8]: **אם להו.** חד כוס שלם של יין בתרי ואלגא של מיס וכ"ש דחמרא [9] ופירא מעליא הוי מדליכא על חד תלתא מיא אבל לעיל דרמא תלתא ואפיק תלתא אין לומר שמן המיס נשארו והיין יצא דאין רגילים לדבר הואיל ולא מצא יותר מכדי מדתו כי הכא וא"ג נפיק מן היין אלגא הוא דנפק וחד אלגא כחמצה פגני מיא לאו כלום הוא: **וביותר מכדי מדתו מי פליגי** כו'. אבל לא פריך ובכדי מדתו [10] לא פליגי בתמיה כדפרישית טעמא דנהי דגבי מעשר פליגי משום חומרא דמעשר גבי ברכת היין מודי להו רבי יהודה לרבנן דמברך שהכל: המתמד

ושמואל אמר חמרא אכתפא דמאריה שוואר עבד רב יוסף עובדא [1]כוותיה דרב בשיכרא וכוותיה דשמואל בחמרא [2]והלכתא כוותיה דשמואל: ת"ר [3]אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים ואחד שמרי יין מברכין עליהם שהכל נהיה בדברו אחרים אומרים שמרים שיש בהם טעם יין מברך עליהן בורא פרי הגפן רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין הלכה כאחרים אמר רבא דכולי עלמא [4]רמא תלתא ואתא ארבעה חמרא הוא רבא לטעמיה [5]דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא [6]רמא תלתא ואתא תלתא ולא כלום הוא כי פליגי דרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא דרבנן סברי תלתא עייל תלתא נפיק פש ליה פלגא ופלגא בשיתא פלגי מיא ולא כלום הוא ואחרים סברי תלתא עול תרין ופלגא נפיק פש ליה כוזא וכוזא בתרי תלתא ופלגא חמרא מעליא הוא מעליא הוא ומברכין בורא פרי הגפן

המתמד

עין משפט נר מצוה

[1] א מיי' פ"ז מהל' ממרים הלכה ד סמג לאוין קע טוש"ע מ"מ סימן רל סעיף ז:

[2] ב מיי' שם הלי' ג טוש"ע שם סעי' ה:

[3] ג מיי' פ"ח מהל' גזלה הלכה ח סמג עשין כז טוש"ע מ"מ סימן רד סעיף ח [וכתב הלבוש סוף פרק ו דגזלה לא.]:

[4] ד ה ו מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו גרשום

ושמואל אמר אפי' ג' ימים הראשונים ברשות לוקח הוא ואינו יכול לחזור בו משום דחמרא אכתפא דגברי. שנושאין אותו מבית מוכר. שואר כלומר עקר ומפיק טעמו ממנו: אחד שמרי יין. שעוצרין מן היין שלוצין ביפ"ט: אמ' רבא דכולי עלמא. בין ת"ק בין אחרים סברי להיכא דרמי תלתא כדי מיא לחמר ואפיק תלתא לא כלום הוא ומיא בעלמא ניתנו משום דלא אשכח אלא כמדתו: על חד דחמרא תלתא מיא: פש ליה פלגא דאפיק מן חמרא דהוי ליה האי פלגא כדי (דמיא) משום הכי לאו כלום הוא וטברכין עליו שהכל משו' דעל תלתא בער [חדן ולא אשיתא חד ואחרים סברי תלתא עייל מיא ואשכח תלתא ופלגא נתרי ופלגא מן מיא נפיק ותו לא משום [1] דבשק דשמרים בלע אותה חציה של מדה כז וכגון מים שנתפזרו אילך ואילך דהשתא פש ליה בוזא חמרא וכוזא בתרי ופלגא כל שכן דחמרא מעליא הוא ומברכין בורא פרי הגפן: ומקשינן להיכא דאשכח יותר מכדי מדתו כלל וכלל מי פליגי: והתנן. גבי מעשר:

[1] ולאוקי ג"ל דמחוק דשמרים מי. [2] ולאוקי ג"ל ופלגא מחוק דמיא נתפזר אילך ואילך.

מסורת הש"ס

[1] שבת עז. פירוכין כנ:. [2] [חכקוק כז]. [3] [דף לז:]. [4] [חולין מו:]. [5] גי' מהרי"ם דלמרינן. [6] רש"ל ג"ר ס"ח לע' ושיין כר"ת, [7] ג"ל ג"כ רש"ל. [8] [וע"ע תוס' שבת עז. ד"ה דלמרי].

הגהות הב"ח

(א) רש"ש ד"ה פש לה וכו' דחמרא מעליא כל"ל ותיבת ופירא נמחק: (ב) ד"ה ובוחר וכו' וכבדי מדתו מי לא: (ג) תוס' ד"ה (בע"ל) כל שלשה וכו' אתם לאחר ג' ובקנקן דלוקח אינו חייב באחריותן ובקנקן דמוכר חייב באחריותן כיון דאמר ליה למקפה: (ד) ד"ה ובוחר וכו' מחמיר עליו ר' יהודה לעשר (פ"ב) מע"מ ונ"ב ס"מ ועיקר אי נמי:

מוסף רש"י

חמרא אכתפא דמאריה שוואר. זה קיבלו מיה טוב ומזלו גורם להחמיץ (ב"מ קו.).

---

[6] שבת עז. פירוכין כנ:. [7] [חכקוק כז]. [8] [חולין מו:]. [9] גי' מהרי"ם דלמרינן. [10] רש"ל ג"ר ס"ח לע' ושיין כר"ת, [11] ג"ל ג"כ רש"ל. [12] [וע"ע תוס' שבת עז. ד"ה דלמרי].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com